

**ЕЛЕМЕНТИ ФИЛОЗОФСКОГ МИШЉЕЊА**

Драшко Бјелица (2013), Ништа и нешто. Ниш: Филозофски факултет у Нишу.

Ферид Мухић  
Скопље

Једна позната досетка каже да се људи деле на две групе: 1. на оне који људе деле на две групе; 2. на оне који то не чине. Логички, овој духовитој класификацији је немогуће доскочити. Уз све остале биномске категоризације, наведена поларизација људи у две групе, формално је беспрекорна. Људи се могу поделити на безброј начина у практично неограничен број категорија. Ипак, то ни за тренутак не доводи у питање чињеницу да све те категорије заједно ни најмање не проширују наше знање о људима, односно, да је њихова информативна вредност равна нули. Овде се отвара кључно питање: да ли очигледна когнитивна стерилност овакве логичке операције, дефинитивно потврђује њену бескорисност и утолико је чини потпуно непотребном?

Пре него што се одговори на ово питање, треба се сетити скептика и етимолошког корена из ког је изведено име ове филозофске струје. „Скеписис“ заправо означава стање човека који се обазире у недоумици којим путем да крене, односно, који се пита има ли уопште пута који некуда води са места на ком се он обрео. Осврнимо се, дакле, око себе и питајмо се:

Зар се наш живот састоји само од поступака који доносе неку корист, и зар нам је све чиме смо напунили своје домове, само оно што нам је заиста потребно? Нису ли, напротив, наше најважније одлуке у животу мотивисане разлозима који не узимају у обзир корист него бескомпромисно следе неки вредносни идеал без обзира на материјалну корист? И зар нису нека слика или књига, а не лонци и шерпе, ТВ пријемници и фрижидери, оно што нам је најдраже у нашим домовима!? И колико год били задовољни када решимо неки практичан проблем, зар се не осетимо истински срећним тек када напишемо песму о нечему што нам лежи на души, или док водимо пријатан разговор са блиским људима!?

Духовност је наш први и последњи императив, медитација је наша насушна потреба, контемплација је аутентична сфера у којој се реализује наша људска суштина. Аристотел је у Наговору на филозофију (Проптерикос), закључио да акт разумевања (гледања, сагледавања), људе највише приближава оном бесмртном божанском статусу и да је у поређењу с тим „...све остало дангуба и пуко траћење живота“. Француски антрополог Тејар де Шарден је овај став радикализовао до ултимативног захтева живота сажетог у заповести: Видети или пропасти!

У својој књизи Ништа и Нешто – проблеми идентификовања проблема – Драшко Бјелица следи у стопу овај езотерички наука, остајући потпуно имун на

громогласне позиве и заслепљујуће путоказе којима суперфицијална љуштура прагматичног света одвлачи пажњу савременог човека и ваби га на странпутицу. Његов кредо сажет је унутар координата еротологије и опчињавајуће игре вештине питања зарад питања. Или вештине којом се питање пита о себи:

Каква еротологија, таква философија, таква уметност и наука и религија. Каква еротологија, таква култура и цивилизација. Каква еротологија, такав је живот. Питаш ил' не живиш, како питаш, тако и живиш. Рођени из љубави рађају из љубави.

Схваташ или мреш! Видиш или пропадаш! Питаш ил' не живиш!

Унутар овог лавиринта настају и филозофија и уметност, наука и култура; у сплету његових видљивих и невидљивих, знаних и слућених кривудавих стаза стварају се културе, формирају се цивилизације. Ту живи само онај ко (се) пита. Онај који (се) не пита, тај и не живи! Прелазних стања нема – уосталом, ни палеонтологија није до сада открила ниједан прелазни облик живота. Не само да није пронађена „алка која недостаје“ (*missing link*) између човека и његовог хипотетичног претка, него између ничега на овом свету нема никаквих прелазних форми и свуда наоколо, на земљи и у галактичким провалијама универзума, зјапе празнине створене алкама које недостају.

Тако се улази у само језгро питања свих питања, изворишног проблема свих проблема, стиже се у подручје филозофије пре филозофије. Ако се уопште могу замислити елементи света – дакле оно од чега је саздан свет, а што само није саздано! – онда се они могу концептуализирати само у филозофији. Водећи мисао до последњих граница мисли, уопштавајући све што се може уопштити до највишег степена уопштавања и свдећи све категорије на оне последње, несводиве категорије, филозофска концептуализација стиже до два последња (или прва) елемента! Та два елемента су НИШТА и НЕШТО.

Питање које у себи обухвата сва питања и у ком су супсумирана, као његови парцијални фрагменти и успутне инстанце, највећа питања астрофизике, и свих наука заједно, јесте питање које је у његовој најкраћој и најпрецизнијој формулацији први сажео Шелинг; „Зашто уопште НЕШТО; зашто не НИШТА?“ Касније ће славу овог питања неоправдано преузети следбеници Хајдегера, позивајући се на његов текст/предавање *Lectio brevis*. Како год било, промовисање овог питања у једино питање читаве једне књиге, јесте задатак ког се овом својом књигом подухватио управо Драшко Бјелица. Висока концентрација филозофског духа у комбинацији са поетским секвенцама (да ли тек незнатно разређена, или сасвим мало повећана!?) које светле као интарзије на прозорима древних храмова, даје овом филозофском спису златасти прелив архаичних записа писаних изван времена какво познајемо и далеко од света у коме живимо.

Књига *Ништа и Нешто* Драшка Бјелице јесте ексклузивно филозофско штиво. То значи да је реч о књизи у којој ћете разговарати са аутором као да разговарате сами са собом, дакле, као кад душа разговара сама са собом, и то о темама о којима је душа први пут питала себе о свету, свет о себи и кроз ова ова дискурса питала себе саму о себи самој. И полемисаћете с њим више него

једном о сваком питању, много пута на свакој страници, јер је дух којим је ова учена расправа писана, управо дух расправе, спорења, апоретике – аутентичан екстракт оног опојног напитка познатог под именом *агон полемос* – чијем је моћном дејству подлегао и сам Сократ, колико год иначе био познат по способности да подноси и најјача пића у великим количинама.

Драшко Бјелица је у овом спису сабрао готово неограничене количине тог пића довољне да све своје читатеље доведе до степена светог заноса (*sacer morbus*), и да их месецима, па и годинама, задржи у стању трезног пијанства (*sobria ebrietas*). Свет у коме је све осим бављења филозофијом „дангуба и пуко траћење живота“, може понудити мало садржаја вреднијих од озбиљног бављења овом књигом.

Приказ прихваћен за објављивање: 21.03.2014.

